

Program Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji i Przedsiębiorczości

Województwa Podlaskiego (RIS3)

Notatki z Warsztatów (tura I – wrzesień 2014):

Zagadnienie 1: Sfery innowacyjności i konkurencyjności w relacji do inteligentnych specjalizacji

Pytania:

- 1. Czy istnieją sfery gospodarki, w których Podlaskie osiąga wysoką konkurencyjność?*
- 2. W jakim stopniu konkurencyjne firmy wpisują się w inteligentne specjalizacje?*
- 3. Czy konkurencyjne firmy mogą stać się akceleratorem wzrostu przedsiębiorczości?*

Grupa I – Liderzy innowacji:

- Inteligentne specjalizacje nie wystarczą, żeby województwo było wysoko innowacyjne i konkurencyjne, trzeba zapewnić wysoki poziom infrastruktury publicznej sprzyjającej rozwojowi, np. pozbawienie regionu lotniska z prawdziwego zdarzenia (choćby w zakresie General Aviation) stanowi ograniczenie w kontaktach biznesowych i naukowych podobnie jak opóźnienia w innych sferach komunikacji i transportu.
- Oparcie się na zidentyfikowanych silnych sektorach regionu jest zasadne przede wszystkim z tego względu, iż przewagę konkurencyjną buduje się latami; specjalizacja wymaga budowy wysoko wykształconych kadr specjalistycznych, a to wymaga nakładów i czasu; zupełnie nowe silne branże nie powstaną natychmiast; koncentracja na RIS3 jest uzasadniona przy jednoczesnej obserwacji zmian w strukturze gospodarki regionu i wyłapywaniu potencjalnych nowych specjalizacji.
- Niektóre aspekty RIS3 mamy na poziomie europejskim: np. mleczarstwo, niektóre usługi medyczne (krajowy ośrodek wiodący w zakresie geriatry), i te trzeba wspierać przede wszystkim; jeżeli chcemy efektywnie wydawać środki publiczne na innowacje to musimy ograniczyć się do kilku (inteligentnych specjalizacji).
- Inteligentna specjalizacja dotycząca żywności wysokiej jakości powinna być rozszerzona na rolnictwo wysokotowarowe i jednoznacznie wyartykułowana w Strategii rozwoju województwa; masowa produkcja rolno-spożywcza (rolnictwo + przetwórstwo + przemysł związane) jest trzonem gospodarki regionu; jednocześnie stoi przed kolejnymi wyzwaniami (np. od marca 2015 zniesienie kwot mlecznych spowoduje spadek cen na wyroby mleczne, a to może załamać rentowność produkcji i zniszczyć sektor); rolnictwo tradycyjne też może być bazą do budowy konkurencyjności.
- Region posiada wypracowane bardzo dobre pozycje współpracy z sąsiednimi krajami bez względu na sytuację polityczną, należy te powiązania pielęgnować i umacniać, chociażby poprzez nauczanie języka rosyjskiego; nawet jeżeli nie tworzymy nowych technologii to możemy zarabiać na transferze technologii na wschód.
- W regionie można dopatrzeć się zasobów informatycznych o pewnym potencjale rozwojowym; dziś są to głównie tzw. farmy informatyczne (oddziały dużych firm zewnętrznych) – temat powinien zostać rozpoznany pod kątem skali zjawiska i jego wyjątkowości lub jej braku na tle innych regionów.

Grupa A – Żywność wysokiej jakości – masowa

- Największe podmioty sektora rolno-spożywczego (np. mleczarnie) tworzą własne działy/institute B+R, jednak mimo iż wydatkują środki na badania, to dodatkowe finansowanie może przyspieszyć postęp technologiczny, a także zapewnić płynność na poziomie pozwalającym realizację większych projektów B+R oraz inwestycyjnych związanych z nowymi produktami i procesami; kwestie płynności a tym samym umiarkowanej skali inwestycji w innowacje są szczególnie typowe dla struktur spółdzielczych (dominujących właśnie w mleczarstwie).
- Jednocześnie duże podmioty są wrażliwe na całościowy kształt współpracy ze sferą administracji regionalnej i mają znaczną elastyczność w lokalizowaniu własnych przedsięwzięć (inwestycje prowadzone są w województwach które przedstawiają najkorzystniejszy pakiet wsparcia) – takie zachowania są obserwowane w wielu ważnych sektorach w regionie – m.in. mleczarskim, budowlanym. Władze województwa powinny tworzyć warunki korzystniejsze niż gdzie indziej, jeżeli chcą utrzymać rozwój wiodących branż na własnym terenie.
- Sektor rolno-spożywczy ma naturalny potencjał eksportowy/sprzedaży poza województwo, gdyż generuje znaczące nadwyżki produkcji ponad potrzeby regionu; aby wspierać inteligentne specjalizacje należy zadbać o elementy infrastruktury handlowej i transportowej: centra logistyczne, magazyny, w tym również szlaki kolejowe kompatybilne z krajami sąsiednimi (w tym szerokie tory); takie działania wpisują się w promocję regionalnych specjalizacji i mogą przyciągnąć nowe inwestycje przemysłowe oraz innowacyjne; możliwość zwiększonego eksportu żywności na Daleki Wschód jest realna w przypadku łatwego połączenia koleją (czas transportu liczony poniżej 2 tygodni, podczas gdy drogą morską do ok. miesiąca)

Grupa B – Żywność wysokiej jakości – ekologiczna i tradycyjna

- Wydaje się że najsilniejsze sektory regionu 'poradzą sobie same', natomiast potencjał niektórych nisz wymaga dalszego wsparcia: turystyka kwalifikowana, agroturystyka oparta o unikalne walory regionu; można tutaj poszukiwać innowacji bez konieczności inwestowania w turystykę masową – są przykłady produktów i usług wokół których można budować potencjały rynkowe (np. sery korycińskie, wędliniarstwo tradycyjne, produkty oparte na formule 'kilometr zero', czyli konsumowane w miejscu produkcji z lokalnych surowców)
- Bioróżnorodność i związane z tym B+R mogą dać znaczące wyniki gospodarcze np. w zakresie żywności prozdrowotnej, farmakologii, etc.
- W regionie w celu wsparcia IS oraz związanych z nimi obszarów niszowych konieczne są warunki dobrego skomunikowania z otoczeniem (transport, w tym lotniczy, Internet, centra logistyczne).
- Umiejętności i wysokiej jakości kadry są kluczowym czynnikiem innowacji: w latach 70-tych z podlaskiego eksportowano masowo drób (kaczki) i jajka, aktualnie produkcję mleczną (mleko w proszku jako podstawowy produkt), wszystko bazowało na naturalnych zasobach regionu i wykształconych kompetencjach.

Grupa C – Zdrowie – usługi i produkty medyczne, w tym srebrna gospodarka i turystyka zdrowotna

- Żywność wysokiej jakości – tak, należy wspierać tę specjalizację. Warto odnotować, że Instytut Rozrodu Zwierząt i PAN z Olsztyna założył swoją jednostkę w Białymstoku. Poza tym jest potencjał szkoły wyższej w Łomży.
- Medycyna – w tej dziedzinie powinniśmy się wąsko specjalizować w leczeniu niepłodności, ze względu na instytucje naukowe, sektor B+R. Ważny jest też klaster PIKMED, który stara się o miano klastra kluczowego.
- Ważne, by myśleć o takich branżach, które da się rozwinąć w ciągu 5-7 lat, na które będzie rynek.

Grupa D – Ekorozwój, w tym agroturystyka i ekoinnowacje

- Eko-energia – ważne jest, że możliwości rozwoju tej specjalności są na Podlasiu takie same jak w innych województwach – dlatego ciężko będzie znaleźć przewagę.
- Zdrowa żywność – tu również można mieć wątpliwości, czy Podlaskie jest szczególnie rozpoznawalne i wyjątkowe.
- Eko – to przede wszystkim bioróżnorodność, która jest potencjałem regionu. „Eko” powinno być rozpatrywane z perspektywy humanistycznej (symboliki, w tym styl życia); pojawił się głos, że EKO ma w obecnej sytuacji wydźwięk pejoratywny – lepsze byłoby hasło „zdrowe”.
- OZE – wymagają dużych nakładów finansowych, na świecie jest niewielu producentów urządzeń. Firmy podlaskie mogą przede wszystkim oferować usługi instalacyjne, de facto branża nie zaistniała w Polsce; potrzebna jest edukacja od podstaw – przeciętnego użytkownika. Na razie produkcja energii na małą skalę. Przykładowo biogazownie mają potencjał produkcji, pompy ciepła. Pomysł budowy własnych sieci (mikroregiony energetyczne) może prowadzić do innowacji procesowych. Małe elektrownie wiatrowe mogą wszystkie wejść do takich sieci. Oprócz innowacji procesowych możliwe są też ewolucyjne.

Grupa E – Sektor kreatywny i innowacje społeczne

- Innowacje społeczne i przedsiębiorczość społeczna pozwala poprzez analizy i badania zmieniać i ulepszać polityki publiczne, jednocześnie daje bazę do szerokiego zespołu przemian, które mogą sprzyjać innowacjom (postawy otwartości, kreatywność, komunikacja, etc.).
- Innowacje nie muszą być ‘wysokich lotów’ żeby mieć znaczenie gospodarcze, chodzi przede wszystkim o budowanie kultury sprzyjającej innowacjom, jak np. poprzez projekt Politechniki Białostockiej „Odkrywczy Diamentów” finansowany ze środków prywatnych i wspierający innowacyjność młodych na rzecz firm.
- Podlaskie może nie być liderem innowacji technologicznych i gospodarczych, ale być konkurencyjne w zakresie kultury, twórczości i rekreacji (w oparciu o rozpoznane wartości regionalnie: jakość życia, wolne życie, czas dla bliskich, etc.; PKB nie mierzy tych wartości).
- Przedefiniowania wymagają tzw. obszary wzrostu – nie może być tak że rozwój kojarzymy wyłącznie z dużymi aglomeracjami miejskimi, lokalnie też występują istotne specjalizacje, które powinny być wspierane, np. specjalizacja Białowieska (inicjatywa społeczna).
- Funkcja ‘Bramy na Wschód’ nie powinna być marginalizowana – Podlaskie może przyciągnąć młodych zdolnych ludzi z krajów sąsiednich przy odpowiedniej promocji i przygotowaniu kadr (np. językowym wykładowców); Białystok jako ośrodek akademicki i naukowy przy współpracy wielu uczelni jest w stanie zaoferować konkurencyjne warunki studiów i pracy naukowej przyjezdnym; należy dążyć do eliminacji barier administracyjnych (nostryfikacja, etc.).
- W regionie w ostatnich latach zwiększa się poziom pozytywnego ‘fermentu’ społecznego: wzrasta się networking, grupy inicjatywne, partnerstwa tematyczne i projektowe, które stopniowo przekładają się na sferę gospodarczą; podobnie spółdzielczość społeczna rozwija się dynamicznie rozszerzając grupy docelowe i branże, a niektóre spółdzielnie społeczne bardzo dobrze radzą sobie na rynku krajowym i nie tylko; branża kreatywna jest jeszcze za mała żeby zaistnieć jako regionalna specjalizacja (obecnie ok. 1% populacji) ale rośnie.
- Podlaskie obok RIS3 wymaga znaczących nakładów na infrastrukturę transportową i logistyczną (centra logistyczne) aby powiązać silniej gospodarkę regionu z otoczeniem.
- Priorytety rozwojowe wymagają ustalenia w porozumieniu z wszystkimi graczami i wsparcia długofalowego; najtrwalsze zmiany dokonują się oddolnie i oddolne inicjatywy powinny być wspierane.

Grupa F – Eksporterzy i inwestorzy zagraniczni zorientowani na rynek wschodni

- Przedstawicielka Wydziału Zarządzania PB zgłosiła wątpliwości co do metody wyznaczenia specjalizacji, przedstawiając propozycję, by koncentrować się na technologiach, nie sektorach.
- Hasło „brama na wschód” to próba przełamania stereotypu „ściany wschodniej”. Jak przełamać peryferyjność: nie odtwarzać tego co u innych – poszukiwać własnej ścieżki. Wschód – dostrzeganych jest kilka ważnych atutów Podlaskiego dla rozwoju transportu intermodalnego (przejścia graniczne), kształcimy studentów z logistyki. Logistyka i transport intermodalny generują miejsca pracy i innowacje – zapotrzebowanie na usługi IT – informatycy piszą własne programy. Logistyka – transport kolejowy będzie silny, dlatego należy rozwijać kontakty z Chinami. Jednocześnie są głosy sprzeciwu wobec tej specjalizacji wskazujące na niski udział w wymianie handlowej z krajami b. ZSRR ok. 3%.
- Przy globalizacji mówienie o położeniu geograficznym może być nieporozumieniem – Pomorskie i inne województwa są lepiej połączone z Chinami niż my. Dlatego tak ważny jest rozwój transportu szynowego. Np. przemysł spożywczy utrzymuje relacje handlowe z Kazachstanem przez lotnisko w Warszawie. Korporacje transnarodowe mają swoje globalne strategie, mało jest lokalnej decyzyjności.
- Istotne jest, by „Wschód” rozumieć nie tylko jako wschodni sąsiedzi Polski, ale przede wszystkim kierunek wschodni obejmujący również Chiny i inne kraje azjatyckie.
- Jest dużo firm na styku rolnictwo – mleczarstwo. Warto zastanowić się, czy musimy być "eko" – czy mamy przewagi nad innymi? W przypadku produkcji żywności wysokotowarowej następuje wysoka standaryzacja, przepisy ograniczają *de facto* "eko", produkty masowe są jakościowo lepsze niż ekologiczne.
- Musimy się skupić na wąskiej specjalizacji do perfekcji. W Białymstoku pojawia się zagłębie firm IT, które produkują aplikacje medyczne. Potrzebna dydaktyka, by połączyć branżę medyczną z informatykami medycznymi.

Zagadnienie 2: Relacje służące rozwojowi innowacji

Pytania:

1. *Jakie są relacje między biznesem a pozostałymi elementami potrójnej helisy?*
2. *Jakie dziedziny nauki stanowią siłę województwa podlaskiego?*
3. *Czy dziedziny te współpracują z biznesem?*
4. *Jakie są możliwości rozwoju relacji biznes – nauka w celu wzmacniania specjalizacji i przedsiębiorczości regionalnej?*

Grupa I – Liderzy innowacji:

- Trzeba wzmacniać i umożliwiać dużo bardziej intensywną wymianę praktycznej informacji (kto co robi, kto czego potrzebuje) między biznesem a nauką, będzie to prowadzić do naturalnej współpracy, przy czym promowanie takich zachowań wymaga długofalowego wysiłku; rozważyć można wsparcie brokerów technologii i/lub punktów konsultacyjnych na styku biznes-uczelnie.
- Tylko stała i intensywna współpraca biznesu i ośrodków naukowo-badawczych/uczelnia ma sens, taka współpraca powinna być wspierana.
- Trudności przysparza różna motywacja biznesu i nauki (biznes – zachowanie tajemnicy, nauka – publikacje), m.in. w przypadku badań zleconych uczelniom.
- Presja demograficzna (spadek liczby studentów) wymusi na uczelniach większe zainteresowanie sferą B+R, także na rzecz biznesu.
- Zasoby B+R powinny być tworzone w skojarzeniu z RIS3 a także w uzgodnieniu z biznesem, parki naukowo-technologiczne za słabo odpowiadają na ten postulat, wyposażenie parków

N-T dubluje zasoby uczelni i w posiadaniu biznesu, co oznacza że jego wykorzystanie nie będzie pełne.

- Wsparcie współpracy B+R na linii biznes-uczelnie wymaga dostosowania instrumentów wsparcia które będą promowały odpowiednie projekty.
- Relacje biznes-nauka w zakresie B+R są ograniczane regulacjami UE, np. wyposażenie B+R zakupione poza zakresem pomocy publicznej w zasadzie uniemożliwia świadczenie usług naukowo-badawczych na rzecz biznesu; rozwiązaniem mogą być wspólne projekty i objęcie pomocą publiczną inwestycji realizowanych przez uczelnie/publiczne ośrodki naukowo-badawcze.
- Uczelnie powinny rozważyć tworzenie spółek celowych, które będą zmotywowane do transferu B+R do gospodarki jako ich zadaniem statutowym.
- Wzorem innych państw, powinniśmy oczekiwać od najsilniejszych przedsiębiorstw, że będą same tworzyły i współfinansowały ośrodki naukowo-badawcze zajmujące się zagadnieniami z ich branży, np. przemysł mleczarski mógłby założyć instytut mleczarstwa na poziomie europejskim.
- Problemy strukturalne i systemowe w szkolnictwie wyższym rodzą sytuacje patologiczne – naukowcy nie chcą prowadzić B+R w ramach własnych uczelni, proponując współpracę jako eksperci niezależni albo w oparciu o ośrodki badawcze poza regionem.

Grupa A – Żywność wysokiej jakości – masowa

- Trzeba promować tworzenie konsorcjów badawczych złożonych z podmiotów nauki i biznesu
- Sfera biznesu wykazuje zahamowania w zakresie B+R zarówno wynikające z awersji do ryzyka (spokój i małe zyski lepsze niż podejmowanie wyzwań) a także nie wykazują działalności B+R jako obciążonej dodatkowymi wymogami sprawozdawczymi, administracyjnymi, etc.
- Potrzebni są aktywni brokerzy innowacji, którzy będą zmotywowani do łączenia biznesu i uczelni, do komercjalizacji wiedzy; w tym kontekście wsparcie funkcji transferu technologii i brokerów ma duże znaczenie.

Grupa B – Żywność wysokiej jakości – ekologiczna I tradycyjna

- Potrzebna lepsza, praktyczna wymiana informacji między sektorem nauki i biznesu
- Konieczne są głębokie zmiany systemowe (motywowanie do pracy naukowo-badawczej na rzecz gospodarki) w uczelniach, bez tego progres będzie minimalny, nauka musi być finansowo nagradzana za dostarczanie rozwiązań biznesowi.
- Potrzebne jest szerokie wspieranie sieciowania i klastrów szeroko rozumianych: spółdzielczości, grup producenckich w rolnictwie, producentów żywności tradycyjnej, etc. – kojarzenie podmiotów gospodarczych i naukowych daje efekty w postaci zwiększonej aktywności B+R przy stosunkowo niskich nakładach.

Grupa C – Zdrowie – usługi i produkty medyczne, w tym srebrna gospodarka i turystyka zdrowotna

- Turystyka medyczna/zdrowotna – problemem jest konkurencyjny rynek i słaba promocja; Kliniki mają świetną bazę hotelową; Ważne będzie tworzenie centrów kompetencji – ludzie i technologie. Klaster marek turystycznych należy do potencjału w tym obszarze.
- Mleko – niska technika, ale porównywalna z Europą, dlatego nie należy wykluczać nawet w niskiej technice pojawiania się innowacji.
- Położenie - raczej ogranicza, ale zmusza do myślenia i innowacyjności; Podlaskie jest peryferyjne i redukuje się do przedmieść Warszawy. Jakość życia – związana z dostępem komunikacyjnym, ale coś trzeba robić – lotnisko regionalne – nawet jak deficytowe – powinno funkcjonować, bo to sposób komunikacji regionu ze światem.

Grupa D – Ekorozwój, w tym agroturystyka i ekoinnowacje

- Potrzebne są fundusze na badania i jednocześnie lepsze relacje z instytucjami społecznymi – które nie mają udziału w środkach inwestycyjnych.
- Ważne będą środki na nowoczesne wyposażenie dla szkół zawodowych, współpraca z przemysłem – z ludźmi z przemysłu – wsparcie specjalistów ze sfery biznesu.
- Zgłoszono pomysł rozwoju samofinansującej się instytucji społecznej wykorzystującej światową markę, jaką jest Białowieża.
- OZE – inwestowanie w produkcję i konkurencja ze światowymi koncernami nie ma sensu – wszystko już wymyślono, trzeba naśladować innych. Jest natomiast miejsce na profesjonalizację usług (innowacje procesowe w tym zakresie).
- Wykorzystywanie intensywne pomysłów tworzonych lokalnie i regionalnie – bioróżnorodność, wiedza o bioróżnorodności jest wartością; można np. rozwijać centra badawcze i edukacyjne o wybranych ekosystemach. Potrzebne jest sformułowanie przez środowisko nauki "nowego spojrzenia na bioróżnorodność".

Grupa E – Sektor kreatywny i innowacje społeczne

- brak

Grupa F – Eksporterzy i inwestorzy zagraniczni zorientowani na rynek wschodni

- Problemem relacji biznes – nauka jest to, że uczelnie mają inne priorytety rozwoju, kryteria oceny. Biznes musi działać szybko, ale dobrym przykładem zmian na uczelni jest nowe zarządzanie tymi relacjami - pełnomocnik ds. kontaktów z biznesem.

Zagadnienie 3: Wsparcie innowacji, inteligentnych specjalizacji i przedsiębiorczości

Pytania:

- 1. W jakim zakresie administracja może i powinna wspierać inteligentne specjalizacje i przedsiębiorczość?*
- 2. Czy proces wsparcia powinien odbywać się na wszystkich szczeblach samorządu?*
- 3. W jaki sposób najskuteczniej i najefektywniej realizować wsparcie biznesu we współpracy z IOB i nauką?*

Grupa I – Liderzy innowacji:

- Inteligentne specjalizacje regionu winny być rozumiane szeroko, jeżeli chodzi o żywność wysokiej jakości, powinny one obejmować cały łańcuch wartości w sektorze rolno-spożywczym, poczynając od zastosowania najnowszych technologii w produkcji rolnej, np. Politechnika Białostocka podejmuje realizację międzynarodowego projektu w zakresie 'precyzyjnego rolnictwa' (zaawansowana agrotechnika połączona z nowymi technologiami, w tym lotnictwa bezzałogowego – dronów); integracja pionowa ma kluczowe znaczenie dla konkurencyjności branż.
- Publiczne środki zewnętrzne na B+R niosą ze sobą duże ryzyko ze względu na związane z nimi wymogi formalne i administracyjne, stąd często firmy decydują się na mniejsze wartościowo i nierzadko mniej ryzykowne projekt B+R, tym samym mniej innowacyjne.

Grupa A – Żywność wysokiej jakości – masowa

- Wyłączenia dużych podmiotów ze wsparcia powodują niekorzyści po stronie całego łańcucha wartości, kooperujących MSP, stąd postulat aby dopuścić duże firmy do wsparcia ze środków na poziomie regionalnym.
- Bez wsparcia kluczowych sektorów a w nich kluczowych przedsiębiorstw, gospodarka regionu nie będzie w stanie konkurować z otoczeniem, nawet jeżeli bieżące wyniki są zadawalające; w tym kontekście bez odpowiedniego wsparcia duże projektu B+R w przemyśle nie będą

realizowane w regionie; ograniczeniem w tym przypadku są również nowe wytyczne UE, które dopuszczają pomoc dużym podmiotom wyłącznie na nowe rodzaje działalności (nie dotychczasowe).

- Brak jasno zdefiniowanych RIS3 (na poziomie PKD) może powodować problemy z pozyskiwaniem środków zewnętrznych (z konkursów krajowych i UE).
- W regionie brak ośrodka naukowo-badawczego w zakresie przetwórstwa żywności na poziomie europejskim (o taki może pokusić się np. mleczarstwo).
- System przygotowania kadr powinien zostać przekierowany na innowacje, również na poziomie szkół średnich, z zastosowaniem nowych technologii.
- Innowacje i B+R w rolnictwie (produkcji rolnej) powinny zostać ujęte wsparciem jako ważny element regionalnych specjalizacji, potencjał w tym zakresie jest znaczący (ostatni nabór ARIMR – młodzi rolnicy z Podlaskiego uzyskali 15% środków w konkursie krajowym).

Grupa B – Żywność wysokiej jakości – ekologiczna i tradycyjna

- Naturalne obszary B+R związane z IS regionu to nauki rolnicze, inżynieria rolno-spożywcza, technologia żywności, etc., te powinny być wspierane w pierwszej kolejności.

Grupa C – Zdrowie – usługi i produkty medyczne, w tym srebrna gospodarka i turystyka zdrowotna

- Jeżeli są centra naukowe, naukowo-wdrożeniowe w danej branży, jest potencjał dla B+R na poziomie światowym.
- Należy myśleć o pozycjonowaniu wsparcia; start-upy tak, ale trudno ocenić, czy pomysł jest dobry, czy zły, wymaga dużych kompetencji ze strony oceniających.
- Ważne są projekty dla ludności (wysoka użyteczność społeczna).
- Ukierunkować środki na firmy B+R - niekoniecznie działające istniejących firm.
- Należy jak najszybciej odpowiedzieć na pytanie co zrobić z zakupioną aparaturą na uczelniach? Czy zasadne jest tworzenie spółek przy uczelniach?
- Nie ma przemysłu w Białymstoku, by korzystać z niektórych urzędzeń - ale może promocja zadziała, może ściągniemy jakieś firmy, naukowców z zewnątrz.

Grupa D – Ekorozwój, w tym agroturystyka i ekoinnowacje

- Brak współpracy z nauką – jest ona zamknięta w obie strony, jest mało doświadczeń współpracy – konieczna lepsza wzajemna znajomość; we wzajemnych relacjach i działalności innowacyjnej nie należy zapominać o marketingu (np. rolnictwo – usługodawcy).

Grupa E – Sektor kreatywny i innowacje społeczne

- brak

Grupa F – Eksporterzy i inwestorzy zagraniczni zorientowani na rynek wschodni

- brak

Zagadnienie 4: Rodzaje innowacji i działań B+R proponowane do wsparcia

Pytania:

1. *Jakie innowacje i działania B+R chcemy finansować ze środków publicznych: przełomowe, ewolucyjne, imitacyjne? Na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym?*
2. *Gdzie chcemy pozycjonować wsparcie w trójkącie: poziom innowacyjności, gotowość rozwijanej technologii, brak ryzyka niepowodzenia? Badania podstawowe, przemysłowe czy prace rozwojowe? Finansowanie prawie lub już gotowych rozwiązań może prowadzić do efektu substytucji, czyli zastąpienia środków prywatnych.*
3. *Jak daleko powinniśmy dążyć do uzyskania wdrożenia wyników B+R do gospodarki (wiążąc wsparcie B+R z obowiązkiem ich inwestycyjnego wdrożenia), a jak daleko wpierać funkcje B+R*

w przemyśle i współpracę biznes-nauka (struktury generujące B+R, nowe miejsca pracy w obszarze B+R zagospodarowujące regionalny kapitał ludzki, w szczególności absolwentów kierunków zamawianych)? W województwie funkcjonuje najniższy w kraju odsetek przedsiębiorstw prowadzących B+R.

4. *Czy promujemy wszystkie rodzaje innowacji wg „Oslo Manual” (produktowe, procesowe, organizacyjne, marketingowe) czy wprowadzamy ograniczenia?*
5. *Czy promujemy projekty B+R skutkujące: zgłoszeniem patentowym, wzorem przemysłowym lub użytkowym, wzrostem zatrudnienia personelu badawczego, czy też niezależnie od takich efektów końcowych?*

Grupa I – Liderzy innowacji:

- Silniejsze ośrodki naukowo-badawcze w regionie sięgają po badania na poziomie globalnym, takie inicjatywy innowacyjne, technologii innowacyjnych należy wspierać, mogą one przełożyć się na przełomowe innowacje w regionie konkurencyjne w skali globalnej.
- Wszystkie rodzaje innowacji (przełomowe, ewolucyjne, imitacyjne) powinny być wspierane ale w różnym stopniu (najbardziej ambitne najwyżej) przy ograniczeniu wsparcia B+R na poziomie międzynarodowym i krajowym.
- Wysoki poziom innowacyjności oraz wysoka gotowość technologii do komercjalizacji powinny być preferowane systemem punktowym.
- Ryzyko niepowodzenia innowacji powinno być dopuszczone, ale projekty wysokiego ryzyka nie powinny być premiowane.
- Badania podstawowe nie powinny być finansowane ze środków przeznaczonych na wsparcie innowacyjności gospodarki.
- Należy wsparciem objąć wszystkie rodzaje innowacji (produktowe, procesowe, organizacyjne, marketingowe), przy czym naturalnie dwie ostatnie kategorie będą występowały rzadziej.
- Finansowanie projektów powinno być modulowane/malejące w zależności od ich etapu B+R (badania podstawowe, przemysłowe i wdrożeniowe) z możliwością otrzymania wsparcia na inwestycje związane z komercjalizacją wyników badań.
- Wydaje się pożądane prowadzenie badań w zakresie rynkowego zapotrzebowania na planowane innowacje – wykonalność pod kątem popytu rynkowego na nowość, ulepszenie, gdyż nie wszystkie innowacje technologiczne mają rację bytu pod kątem rynkowym.

Grupa A – Żywność wysokiej jakości – masowa

- Istnieje potrzeba dofinansowania działań B+R o charakterze przełomowym prowadzonych przez duże firmy (duże wg definicji UE albo względnie duże w ujęciu regionalnym), które posiadają określony poziom techniki i podejmują projekty innowacyjne przynajmniej w skali krajowej – takie finansowanie może mieć formę zachęty (niski procentowy poziom dofinansowania, np. 25%); jednocześnie B+R firm o niskim poziomie innowacyjności podejmujące projekty na skalę regionu powinny być wspierane mocniej (np. 75% kosztów).
- Należy łączyć wsparcie badań podstawowych, przemysłowych i rozwojowych, różnych poziomów innowacyjności oraz różnych poziomów gotowości do wdrożenia na rynku.
- Należy równoważyć wsparcie wyników B+R oraz struktur B+R w regionie, gdyż ciągle mamy za mały potencjał i zatrudnienie w B+R.
- Sieciowanie i klastering powinny być wspierane również na poziomie regionalnym, gdyż takie działania kreują zapotrzebowanie na B+R i innowacje poprzez zapewnienie efektu skali.
- Instytut Mleczarstwa na poziomie europejskim powinien zostać utworzony i finansowany wspólnie przez przemysł i uczelnie, takie przedsięwzięcie może zbudować potencjał B+R konkurencyjny w skali globalnej.
- Wszystkie rodzaje innowacji wg „Oslo Manual” (produktowe, procesowe, organizacyjne, marketingowe) zasługują na uwzględnienie.

- Wymaganie zgłoszenia patentów, wzorów jako efektów B+R może być pożądane w niektórych sektorach w innych nie, tym samym wymaga dalszych analiz i dyskusji.
- Należy promować projekty B+R związane z IS zależnie od ich poziomu innowacyjności (miękkie preferencje przy wyborze projektów do dofinansowania).
- Pożądane jest takie zdefiniowanie kryteriów wsparcia B+R, które wyłoni projekty związane z regionem i zobowiąże beneficjentów do zachowania pożytków z wyników B+R w regionie przez długi okres (utrzymanie produkcji w lokalizacji w regionie, itp.).
- B+R wspólne biznesu i uczelni zasługuje na szczególne wsparcie.

Grupa B – Żywność wysokiej jakości – ekologiczna i tradycyjna

- Należy wspierać B+R nawet kosztem wsparcia inwestycyjnego, efekty będą wielokrotnie większe.
- Efekty B+R o wymiarze gospodarczym muszą być wymagane przy wsparciu publicznym, powinno to dotyczyć zarówno biznesu jak i ośrodków nauki; aby to umożliwić publiczne jednostki naukowo-badawcze powinny nabywać wyposażenie B+R w reżimie pomocy publicznej, w tym również wspólnie z podmiotami komercyjnymi.
- Potrzebne również silniejsze struktury B+R: ludzie, procedury, certyfikacja, etc.

Grupa C – Zdrowie – usługi i produkty medyczne, w tym srebrna gospodarka i turystyka zdrowotna

- Ryzykowne projekty - tak, bo inaczej będziemy wszyscy się powielać, ale ważne będą też projekty ewolucyjne np. cyfryzacja usług medycznych (zakłady niepubliczne mają problem ze środkami, szkoleniem lekarzy).
- Jest gotowość na to, że projekty mogą zakończyć się bez sukcesu.
- Nie powinniśmy wydawać środków na badania podstawowe.
- Innowacje w technologiach dla klienta publicznego. Państwo zamawia technologie wysokiego ryzyka – nas na to nie stać. Ze środków publicznych trzeba kupować technologie globalne, które się sprzedają – np. nie ma na Podlasiu firm produkujących leki.

Grupa D – Ekorozwój, w tym agroturystyka i ekoinnowacje

- Dobra imitacja nie jest zła; projekty ewolucyjne – rozwijające dotychczasowe nowości lub kontynuujące dobre prace zaczęte wcześniej; z przełomowymi innowacjami będzie trudno; trzeba logicznie korzystać z tego co jest już na świecie.
- Mamy potencjał dla innowacji międzynarodowych – np. w oparciu o Białowieżę.
- Należy zostawić furtkę na nowe idee, ale zintegrowane i kontrolowane (dobry proces wyboru); trzeba zarezerwować środki na nowości, których dziś nie przewidujemy.

Grupa E – Sektor kreatywny i innowacje społeczne

- brak

Grupa F – Eksporterzy i inwestorzy zagraniczni zorientowani na rynek wschodni

- Nie należy skupiać się na ryzykownych projektach – dla nich kredyt technologiczny? Mamy bardzo różny potencjał firm.
- Ryczały na przeprowadzenie studium wykonalności – będą potrzebne w dalszym ciągu (są już dobre doświadczenia).
- Potrzebne jest etapowanie wniosków ryzykownych – studium wykonalności powinno być na poziomie województwa.
- Przy wsparciu specjalizacji ważne będzie, by punktować niesformalizowane grupy branżowe, nie tylko klastry.

Zagadnienie 5: Powiązania B+R i inteligentnych specjalizacji proponowane do wsparcia

Pytania:

1. *Jak silnie preferować B+R związane z Regionalnymi Inteligentnymi Specjalizacjami regionu? (wyłącznie, miękkie preferencje)?*
2. *Czy promujemy projekty B+R z obszarów: wysokich i średnio-wysokich technologii, czy też niezależnie od poziomu technologii?*

Grupa I – Liderzy innowacji:

- Powiązanie B+R z RIS3 powinno być premiowane przy pomocy systemu preferencji (miękkie preferencje); wg. niektórych przedstawicieli należy ograniczyć wsparcie tylko do B+R realizowanego w ramach branż objętych RIS3.
- Wszystkie rodzaje technologii powinny podlegać wsparciu: wysokie i niskie.

Grupa A – Żywność wysokiej jakości – masowa

- Istnieje potrzeba 'mądrej' konsolidacji (lub ścisłej współpracy) ośrodków naukowo-badawczych w regionie związanych z kluczowym sektorem rolno-spożywczym (PB Wydz. Mech., Wydz. Inż. Środowiska, PWSIP w Łomży, etc.) poprzez wspólne projekty, a także projekty wspólne ze środowiskiem biznesowym.

Grupa B – Żywność wysokiej jakości – ekologiczna i tradycyjna

- brak

Grupa C – Zdrowie – usługi i produkty medyczne, w tym srebrna gospodarka i turystyka zdrowotna

- Nie każda innowacja jest dobra dla regionu, będą tacy, którzy wykorzystają firmę i przeniosą się, bo nie będą szukali tutaj synergii tutaj, dlatego trzeba koncentrować się na IS, by stworzyć jak najlepsze środowisko. Można też zobowiązać beneficjenta do utrzymania korzyści płynących z innowacji w regionie.
- W Europie oprogramowanie nie podlega patentowaniu, patent nie powinien być sam w sobie celem.

Grupa D – Ekorozwój, w tym agroturystyka i ekoinnowacje

- Trzeba wspierać też projekty podwyższonego ryzyka – bez ryzyka nie będzie rozwoju, ale z monitoringiem naukowym, nie "arkuszowym" (...ale - raz: jak będzie grono ekspertów oceniających szanse powodzenia projektu; dwa: trzeba określić procentowo jakąś pulę, którą możemy poświęcić na eksperymentowanie).

Grupa E – Sektor kreatywny i innowacje społeczne

- brak

Grupa F – Eksporterzy i inwestorzy zagraniczni zorientowani na rynek wschodni

- brak